

rakə'ə (رَكْعَ) sözünün semantik izahı

Transkripsiya: **rakə'ə**

Kök: ع-ك-ر (r-k-ʿ)

Bu söz klassik ərəb dilində adətən "əyilmək", "rüku etmək" mənasında izah olunur. Xüsusilə də namazda müəyyən bədən hərəkətləri ilə əlaqələndirilir. Ancaq bu izah yalnız səthi, formal səviyyədə qalır və sözün dərin struktur-semantik potensialını gizlədir. Aşağıdakı təhlil isə bu sözün əsas mahiyyətini – əlaqə qurmaq və bu əlaqəni qırmaq potensialı kimi açır.

1. PaNi sistemi üzrə hərfi-semantik analiz:

ra- görmək

kə - onu, göstəriş ədatı

'ə (həmzə) – daxilolma, daxilə nüfuz

Sözün hərfi-semantikasi bizə "qavarana bilən görünənlik" mənasını verir. Müəllif, qavranılmanı da diqqətə çatdırır.

2. Azərbaycan dilində paralel: "tərəkəmə"

Azərbaycanca tərəkəmə sözü "köçəri", "yerdə durmayan", "dayanmadan köç edən" anlamını verir. Burada rakə kökü əlaqənin qırılması, fasilə, hərəkət, mənasına gəlir.

Tərəkəmə sözünü aşağıdakı kimi təhlil etmək olar:

- **tə-** — felin icrasını bildirən agent,

- **rakə** — bağ, əlaqə,
- **mə** — inkar.

Beləliklə, tərəkəmə — “bağlılığı davamlı qıran” mənasına gəlir. Buradakı semantika “sadəcə hərəkət edən” deyil, məkanla və ya strukturlarla olan bağını pozaraq hərəkət edən obraz yaradır.

- **tərkləşmək** — *ata yedəkləşməklə minmək, iki nəfətin bir ata süvar olması*. Maraqlıdır ki, irəlidəki süvar, arxadakına arxasını çevirməklə, onunla əlaqəni kəsmiş olur, tənə **tərəkə** edir.

3. Qurandakı kontekst: 2:17 və “tarakahum”

“tarakahum” (تَرَكَهُمْ) sözünü morfoloji şəkildə parçalayaq:

- **tə-** — inkar, dayanma və ya deaktivasiya göstəricisi,
- **ra-** — görmək, dərk etmək, həm də əlaqə agenti kimi çıxış edir (məsələn, rəhma – “rəhm”, ra’ā – “gördü”),

Yekun semantika:

tarakahum — “onlarla əlaqəni kəsdi”, “onları sistemdən çıxartdı”, “algoritmdən uzaqlaşdırdı”. Bu, “tərk etdi” deyil, funksional bir əlaqənin ləğv edilməsidir. Bu, nur enerjisinin yayılma sahəsində alan agentlərin artıq sistemdən olmasıdır.

4. Nəticə və əsas vurğu

مَثَلُهُمْ	mathaluhu	Onların məsələsi (icra olunmalı tapşırıq)
كَ	ka	ka-dir.
مَثَلِي	mathali	Məsələ
الَّذِي	alladhī	onların ki
اسْتَوْفَدَ	ista'wada	ista'wada - tərcüməsiz saxlayaq
نَارًا	nāran	nur mənbəsi
فَلَمَّا	falammā	və bunun nəticəsində
أَصَابَتْ	'ada'at	yayıldı
مَا	mā	mə - ədatın bədəni, tərcümə
حَوْلَهُ	hawlahu	onun ətrafında
ذَهَبَ	dhahaba	uzqlaşdı
اللَّهُ	Allāhu	artıqlıq
بُنُورِهِمْ	bi-nūrihim	onların nuru ilə
وَ	wa	və
تَرَكَهُمْ	tarakahum	onların əlaqələrini ləğv etdi
فِي	fī	üzərində
ظُلُمَاتٍ	zulumātin	qaranlığın
لَا	lā	inkar
يُبْصِرُونَ	yubşirūn	alqoritmi anlayanlar

“رَكْعَ” (**rakə’ə**) sözü Quran kontekstində heç də sadəcə “rükü etmək”, “əymək” deyil. Bu söz əlaqə yaratmaq və həmin əlaqəni pozmaq prosesini bildirir. Tərəkəmə bu modelin canlı dil nümunəsidir – vaxtilə qurulmuş bağları qıraraq, yer dəyişənlər.

Quranda (2:17) tarakahum ifadəsi ilə göstərilir ki, artıq bu agentlər nur sistemindən ayrılıb, əvvəlki funksional rejimlərini itiriblər. Əlaqə var idi – amma indi qırıldı. **rakə’ə** bu məhz bu cür prosesi simvollaşdırır.

Beləliklə, biz **rakə’ə** sözünün semantikasını anladıqdan sonra, yenidən 2/17-yə qayıdaraq, sətiri anlamağa çalışaq. “**Mathaluhum**